

Buba

Ko dozorela ličinka zapusti panj, v katerem se je prehranjevala, se zarije v zemljo, izdolbe gladko podzemeljsko komoro in se v njej zabubi. Komore so s površjem povezane s prehodi, po katerih se ličinke lahko vračajo na plano. V začetku je buba biserno bele barve, med preobrazbo v odraslega hrošča pa se v telesu kopiči pigment, in sicer najprej okoli oči, nato ob korenih kril in na koncu po vsem telesu. V zemlji buba preživi od 15 do 60 dni, večina odraslih hroščev pa to začasno bivališče zapusti med 21. in 28. dnem.

S tem prispevkom želimo slovenskim čebelarjem pomagati, da bi v svojem čebelnjaku pravočasno prepoznali panjskega hrošča.

Pripis urednika: Za objavo že drugega članka o panjskem hrošču se je uredniški odbor odločil, ker je tema zelo aktualna, grožnja evropskemu čebelarstvu pa zelo velika. Le ozaveščenost čebelarjev bo zavrla ali celo preprečila širjenje tega nevarnega škodljivca čebel po Evropi. V članek je avtorica vstavila tudi nove skice in slike škodljivca, ki zelo nazorno ponazarjajo njegov razvojni cikel.

Viri:

1. Hood, W. M. M. (2000). Overview of the small hive beetle, *Aethina tumida*, in North America. *Bee World* 81: 129–137.
2. Stephens, A. S. (2003). *Aethina tumida* Murray (Coleoptera, Nitidulidae), a new threat to North American beekeeping. http://www.beetlelady.com/small_hive_beetle.html (slikovno gradivo): 1–9.
3. Neumann, P., Härtel, S. (2004). Removal of small hive beetle (*Aethina tumida*) egg and larvae by African honeybee colonies (*Apis mellifera scutellata*). *Apidologie* 35: 31–36.
4. Brown, M. (2004). So you want to keep bees? *Bee World* 85: 65–66 (slikovno gradivo).
5. Car, N., Kokan, B., Crnjac, J., Sulimanović, Đ. (2004). *Aethina tumida* – ozbilna prijetna evropskom pčelarstvu. 3. Hrvatski veterinarski kongres, Opatija; Zbornik, 250–257.

Latnati mehurnik – (*Koelreuteria paniculata* Laxm.)

TRAJČE NIKOLOSKI,

dipl. inž. agr. (hortikultura)

OPIS**Družina: sapindovke (*Sapindaceae*)**

Latnati mehurnik je razširjen na Kitajskem, v Koreji in na Japonskem. V Evropo so ga prinesli okrog leta 1770, dandanes pa je po vsej Evropi razmeroma pogosto okrasno drevo. Mehurnik ali kelroterija je do 15 m visoko, listopadno drevo z razprostrto zračno, okroglasto, zelo široko krošnjo in zelenimi listi, ki jeseni orumenijo. Poleti se drevo okraši z latastimi socvetji rumenih cvetov, iz katerih jeseni nastanejo napihnjeni bronasto rožnati plodovi. To drevo gojimo zaradi okrasnih listov, cvetov in plodov. Listi se jeseni lepo rumeno ali bronasto rdeče obarvajo. Cvetovi so rumeni in združeni v rahle, terminalne, pokončne, mnogocvetne, do 40 cm velike grozdaste late. Posamezni cvetovi so lahko dvospolni, moški ali ženski; široki so do 15 mm, imajo petkrpo čašo, štiri podolgovate, nekoliko nazaj ukrivljene, rumene venčne liste, osem prašnikov in iz treh plodnih listov zraslo tridelno plodnico. Plod je 4–5 cm dolga viseča, jajčasta in na koncu zašiljena, tridelna, napihnjena, ob zrelosti svetlo ali rdečkasto rjava glavica (odtod ime mehurnik), ki razpade na tri de-

le. V vsakem prekatu glavice je navadno po eno okroglo, do 8 mm debelo bleščeče črno in golo seme.

Rastišče

To je razmeroma skromna vrsta, najraje raste v globokih, rodovitnih, dobro odcednih, rahlih tleh. Prene-se zmerno sušo, potrebuje precej toplote in svetlobe, zato ga sadimo na sončna in topla mesta. Dobro preži-mi, saj je odporno na nizko temperaturo, občutljivejšo so samo mlajše rastline.

Razširjenost v Sloveniji

V Sloveniji ni samonikel, vendar ga ponekod sadijo kot okrasno drevo, zlasti po mestih. Največ ga je na območjih, na katera seže vpliv sredozemskega podnebja, npr. v Novi Gorici, včasih ga opazimo tudi v hladnejših krajih v notranjosti Slovenije, npr. v Murski Soboti, nekaj lepih dreves raste tudi v Kosezah v Ljubljani. Na Celjskem ga najdemo le redkokje, med drugim, kot kaže fotografija, na Vrtnarski šoli v Celju. Ker je lepo, skromno in ne preveliko drevo, bi ga v Sloveniji lahko pogosteje sadili.

Zreli plodovi in listi
mehurnika

Rdeče obarvani zreli
plodovi mehurika

Zeleni plodovi mehurika
Foto: T. Nikoloski

Nepopisni užitek za
čebele in druge
žuželke

Cvetenje

To je poligamna in žužkocvetna vrsta, cveti julija in avgusta, precej časa po olistanju.

Razmnoževanje

Razmnožujemo ga jeseni s semeni (seme mora biti stratificirano), vegetativno pa ob koncu zime s koreninskimi potaknjenci.

Uporabnost

Kot okrasno drevo je mehurik zelo cenjen zaradi lepih rumenih cvetov, jeseni obarvanih listov in zanimivih, jeseni na daleč opaznih plodov. Raste počasi in ne dočaka visoke starosti, primeren je za sajenje posameznih dreves ali skupin, prav tako za drevorede. Iz trdih črnih semen izdelujejo rožne vence.

Med drugimi vrstami mehurikov naj omenim *K. paniculata* »Fastigiata« s stebrasto krošnjo ter pozno poleti cvetočo *K. paniculata* »September«. Iz Sečuana na Kitajskem je različica *K. paniculata* var. *Apiculata*, ki

ima do 40 cm dolge, ponekod dvakrat sestavljene liste z neenakomerno krpatimi členi. Cvetovi mehurika so uporabni v zdravilstvu in za pridobivanje rumenega barvila. Pomembni so zato, ker izdatno medijo, tako da so med cvetenjem polni čebel in drugih žuželk. Mehurik cveti julija in avgusta, cvetove pa množično obiskujejo pridne kranjske sivke. To je za čebele zelo koristna medovita rastlina, saj cveti prav v obdobju, ko drugih izdatnejših čebeljih paš ni več.

Donosi medu v domovini mehurika so od 25 do 30 kg na panj na leto. Pri nas čebele radi obiskujejo cvetove te rastline, o donosih pa ni zanesljivih podatkov, ker pri nas to drevo ni dovolj razširjeno.

Zanimivosti

Latinsko rodovno ime izvira iz imena nemškega botanika Josepha Gottlieba Kölreuterja (1733–1806), ki je med prvimi začel preučevati posledice križanj med rastlinami.

Mehurik na Vrtnarski šoli Celje

Mehurik v Novi Gorici

Cvetovi in nezreli plodovi